

ingediend op **1118** (2021-2022) – Nr. 2
11 april 2022 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Freya Van den Bossche

over het voorstel van resolutie

van Ann De Martelaer, Celia Groothedde, Jeremie Vaneekhout,
Hannes Anaf, Maxim Veys en Hannelore Goeman

over het terugdraaien van de beslissing
om vanaf het begrotingsjaar 2022 de indexering
van het basisbedrag van het groeipakket
te verminderen van 2 tot 1 procent

Documenten in het dossier:

1118 (2021-2022) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

verzendcode: WEL

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Lorin Parys, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Piet De Bruyn, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gweny De Vroe, Emmily Talpe;

Johan Danen, Celia Groothedde;

Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

1. Toelichting door de indiener, Ann De Martelaer 4
2. Bespreking 6
3. Stemming 8

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak op 29 maart 2022 het voorstel van resolutie over het terugdraaien van de beslissing om vanaf het begrotingsjaar 2022 de indexering van het basisbedrag van het groeipakket te verminderen van 2 tot 1 procent.

1. Toelichting door de indiener, Ann De Martelaer

Ann De Martelaer zegt met dit voorstel van resolutie de vraag van vele Vlaamse gezinnen te vertolken. Sinds 1 januari 2019 spreekt men over het groeipakket. Voor kinderen die voor die datum geboren zijn, gaat het over de kinderbijslag. Er werd beslist om vanaf 2020 de indexering van de bedragen van het groeipakket niet meer te koppelen aan de overschrijding van de spilindex. De koppeling van het groeipakket aan de gezondheidsindex viel dus weg vanaf januari 2020. Voor Vlaanderen zou er jaarlijks een indexering van 2 procent worden toegepast op 1 september, ongeacht of de spilindex overschreden wordt. De eerste indexering vond plaats op 1 september 2020 en de tweede op 1 september 2021.

Tijdens de Septemберverklaring van 27 september 2021 heeft de Vlaamse Regering echter aangekondigd dat de indexering zou beperkt worden tot 1 in de plaats van 2 procent. De sociale toeslagen zouden wel blijven stijgen met 2 procent per jaar. De komende maanden wordt een basisbedrag van 169,79 euro per maand uitbetaald. Door de indexering zal dat bedrag vanaf oktober 2022 met 1 in de plaats van 2 procent stijgen. Concreet betekent dit dat er een basisbedrag van 171,50 euro zal gestort worden, 1,70 euro minder dan bij een indexering van 2 procent. Een klein verschil dat weliswaar over een lange tijd aantikt. Tegen 2024 betaalt de overheid door de halvering van de indexering maandelijks 174,90 euro per kind uit. Dat is 5,20 euro minder dan zonder de indexknip. Dat zorgt op jaarbasis een verschil van 63 euro per kind. Voor drie kinderen komt dat bijvoorbeeld neer op 189 euro.

Deze maatregel past binnen de ambitie van de Vlaamse Regering om het begrotingstekort van 1,8 miljard euro tegen 2024 te halveren. In het beleidsdomein Welzijn werd naar 100 miljoen euro gezocht. Zo'n 65 miljoen euro daarvan komt van de halvering van de indexering van het groeipakket. Dit treft gezinnen met meerdere kinderen zwaarder. Bovendien zijn gezinnen aan de onderkant van de inkomenstrap gemiddeld groter. Diverse experts en sociale partners stellen dat het groeipakket het meest efficiënte instrument is in de strijd tegen armoede. Armoedeorganisaties stellen vast dat het basisbedrag voor de helft indexeren een structurele verarming is voor gezinnen in armoede.

Daarnaast wijst *Ann De Martelaer* erop dat de vorige Vlaamse Regering twee indexsprongen doorvoerde, meer bepaald in 2017 en 2018. Volgens de cijfers van de Gezinsbond kostte dat de gezinnen 365 miljoen euro. Op 26 januari 2022 stelde de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen in hun evaluatierapport over de begroting van 2022 het volgende: "Het ziet ernaar uit dat de Vlaamse Regering door de huidige hoge inflatie sneller dan verwacht terug kan aanknopen bij de meer houdbare Vlaamse overheidsfinanciën." Volgens de berekening van de SERV (Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen) zou Vlaanderen in 2022 1,5 miljard euro meer ontvangsten boeken dan opgenomen in de ingediende begroting. De SERV raamt de uitgaven voor 2022 1,6 miljard euro hoger, vooral door de extra coronauitgaven en de inflatie. Bij ongewijzigd beleid zou de Vlaamse begroting voor 2022 afsluiten met een tekort van 2,7 miljard euro. In 2023 zou dat tekort zakken naar 1,7 miljard euro en in 2024 naar 990 miljoen euro. Zonder de uitgaven van Oosterweel en Vlaamse Veerkracht mee te rekenen wordt dat een tekort van 126 miljoen euro, wat 827 miljoen euro beter is dan in de laatste meerjarenbegroting.

De sociale partners pleiten voor investeringen en duurzame groei. Ze wijzen erop dat de Vlaamse Regering de mensen onderaan de economische ladder niet mag

vergeten, zij hebben het namelijk bijzonder moeilijk. Concreet vragen ze om de recente besparing op het groeipakket terug te draaien. De huidige hoge energieprijzen doen de kosten voor de gezinnen sterk toenemen. De verminderde indexering van 1 procent staat vandaag niet meer in verhouding tot de stijging van de levensduurte.

Tijdens de begrotingsbesprekingen in het Vlaams Parlement stelde minister van Begroting Matthias Diependaele het volgende: "Als de economie blijft groeien, gaan we dat geld alsnog uitgeven." Het feit dat in het Vlaams groeipakket 383.000 mensen recht hebben op een sociale toeslag, terwijl dat in het oude systeem om slechts 175.000 mensen ging, en dat er tijdens de huidige zittingsperiode 450 miljoen euro extra naar het groeipakket gaat, is een zeer goede zaak. Dat mag er echter niet voor zorgen dat er geen aandacht meer gaat naar de situatie van de Vlaamse gezinnen, vooral de gezinnen onderaan op de inkomensladder en de gezinnen met meerdere kinderen.

De studie van het Federaal Planbureau van mei 2021 toonde aan dat op het vlak van armoedebestrijding er nog werk aan de winkel is. De Vlaamse Regering startte in het voorjaar van 2021 de zogenaamde Vlaamse Brede Heroverweging. Het eindrapport van de projectgroep Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werd in de Commissie Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding op 16 november 2021 uitvoerig besproken. Tijdens die bespreking brachten de voorzitters van die projectgroep verslag uit over de mate waarin de middelen die ze benutten hun doel bereikten en wat mogelijke efficiëntiewinsten zijn. In het eindrapport wordt een mogelijke halvering van de indexering van het basisbedrag van het groeipakket nergens als optie naar voren geschoven. Er worden wel verschillende scenario's uitgewerkt om het budget te herbesteden met het oog op het verhogen van de selectiviteit van het groeipakket. De Vlaamse Regering heeft die scenario's niet in overweging genomen.

Vandaag bevinden we ons in een totaal andere situatie. In september 2021 zaten we nog in het tweede coronajaar en werd de druk op de energiemarkt stilaan voelbaar. Pas later werd de concrete impact van de stijgende energieprijzen op de gezinsbudgetten duidelijk.

Ann De Martelaer ging een kijkje nemen naar de website van minister Wouter Beke, waarop ze een mededeling las daterend van 25 maart 2022: "Het leven is duurder geworden voor alle Vlamingen, voor gezinnen met kinderen en voor gezinnen met kinderen in een kwetsbare situatie in het bijzonder. We merken dit niet alleen aan de fel stijgende brandstofprijzen of de prijzen van een volle winkelkar. Met de hoogste inflatie sinds 1982, ruim 8 procent, hebben onze gezinnen het niet gemakkelijk om de facturen te blijven betalen. Het groeipakket blijft daarom een fundamentele en betrouwbare ondersteuning voor alle gezinnen in Vlaanderen, zeker in deze moeilijke tijden. Als Vlaams minister van Gezin engageer ik me dan ook om de evoluties en de hervormingen in het groeipakket, de vroegere kinderbijslag, van dichtbij op te volgen. Begin vorig jaar hielden we de doorgevoerde hervormingen van het groeipakket tegen het licht. En daaruit blijkt dat het systeem van kinderbijslag wel degelijk haar nut bewijst. Gezinnen met jonge kinderen krijgen namelijk een sterke start via het hoge basisbedrag waar ze recht op hebben, en dit voor elk kind. Verder bestaat er de koppeling met de schooltoelage en de toeslag voor kinderopvang. Zo legden we de nadruk op eenvoud en rechtvaardigheid. Elk kind krijgt hetzelfde bedrag bij de start, maar we voorzien extra toelages voor de gezinnen die het hard nodig hebben. Een eerlijk groeipakket, het is selectiever en meer herverdelend. Zo verdubbelt het aantal kinderen dat recht heeft op een sociale toeslag tot bijna 400.000 kinderen. Dat is een op de vier. Ons nieuw systeem baseert zich op het gezinsinkomen dat een gezin ter beschikking heeft om de sociale toeslag toe te kennen, en dus niet meer louter op het statuut zoals voordien, waarbij men enkel de toeslag kreeg als men werkloos was. We onder-

steunen nu ook gezinnen die werken maar toch nog een laag inkomen hebben. We bereiken nu veel meer eenoudergezinnen, een bijzonder kwetsbare groep in onze samenleving. De hervorming van het groeipakket zorgt er ook voor dat 150.000 extra kinderen recht hebben op een schooltoeslag. Die wordt nu elk jaar in september automatisch toegekend. Het groeipakket bewijst daarom dat we erin slagen om meer kinderen in gezinnen die het financieel niet breed hebben te bereiken. Het bereik van het groeipakket voor kwetsbare gezinnen zal de komende jaren nog stijgen. Ondanks deze positieve evoluties en evaluaties ben ik niet blind voor de realiteit. De ongeziene inflatie en fors stijgende levensduurte brengen onze gezinnen in moeilijke situaties en dwingt ons nieuwe concrete maatregelen aan de regering voor te stellen. Vandaag vinden jullie in mij opnieuw een bondgenoot. Ik zal tijdens de komende begrotingsgesprekken de nodige concrete voorstellen op tafel leggen om de Vlaamse gezinnen een extra duwtje in de rug te geven.”

Ann De Martelaer was aangenaam verrast toen ze deze boodschap las, want die ondersteunt de twee voorstellen zoals opgenomen in het voorstel van resolutie. Ten eerste vraagt men aan de Vlaamse Regering om de beslissing om de indexering van het basisbedrag van het groeipakket voor de begrotingsjaren 2022, 2023 en 2024 te halveren te herzien en de volledige indexering van het basisbedrag toe te passen. Ten tweede vraagt men om de selectiviteit van het groeipakket te vergroten in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging en dit te onderzoeken zodat de meest kwetsbare gezinnen extra ondersteuning krijgen.

Als repliek zal er wellicht verwezen worden naar het voorstel van resolutie van 11 juni 2021 over het gevolg dat gegeven wordt aan de evaluatie van het groeipakket (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr.849/1). Daarin staan aanbevelingen om te onderzoeken of er in het kader van de begrotingsopmaak of de Brede Vlaamse Heroverweging binnen het groeipakket kan worden bijgestuurd om kinderen in de meest kwetsbare gezinnen te ondersteunen. Ondertussen zijn er negen maanden voorbij gegaan en voorliggend voorstel van resolutie kan een antwoord bieden op dat voorstel van resolutie van 11 juni 2021.

2. Bespreking

Hannes Anaf haalt aan dat de discussie al vaak gevoerd is. Elkeen herinnert zich nog de evaluatie van het groeipakket. Daarnaast is er ook het verhaal van de Vlaamse Brede Heroverweging. Daarin werden enkele interessante pistes naar voren geschoven om te proberen de impact van dat groeipakket te vergroten om zo het armoederisico in Vlaanderen te doen dalen. Het was dan ook teleurstellend om te zien dat al die scenario's minstens tijdelijk aan de kant geschoven werden en dat er bij de begrotingsopmaak 2022 gekozen werd voor een besparingsoefening.

De spreker zegt dat hij die beslissing al in september 2021 zwaar contesteerde. Maar ondertussen is de context dermate veranderd. Zo is de inflatie stevig toegenomen. Vasthouden aan de besparingsoperatie in tijden waarin de prijzen voor gezinnen op alle vlakken stijgen getuigt van slecht bestuur. Er is niks verkeerd met het herzien van beslissingen in wijzigende contexten. Het is goed dat minister Wouter Beke aangaf dit bij de volgende begrotingsoefening op tafel te leggen, maar waarom niet nu ingrijpen? Tijdens de coronacrisis werd er op verschillende momenten bijgestuurd om bedrijven en ondernemingen te steunen. Nu de gezinnen in de problemen komen, moet ook aan hen gedacht worden. Daarom diende Vooruit samen met Groen dit voorstel van resolutie in.

Ondertussen diende Vooruit een nieuw voorstel van resolutie over het koppelen van de bedragen en inkomensgrenzen van de toeslagen in het groeipakket aan de afgevlakte gezondheidsindex in dat binnen afzienbare tijd zal behandeld worden (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1203/1). Want zelfs de indexering terug naar 2 procent brengen zal de stijging van de levensduurte onvoldoende ondersteunen. Nog

beter zou zijn om terug te keren naar het oude systeem waarin het gekoppeld wordt aan de gezondheidsindex. Men zal dan zeggen dat als dat gedaan zou zijn in 2019, men minder dan 2 procent indexering zou gehad hebben, maar er is altijd sprake van een wijzigende context. Als men wil dat de gezinsbudgetten op punt blijven, men moet durven nadenken over de koppeling met de gezondheidsindex.

Immanuel De Reuse geeft aan dat de Gezinsbond dit opnieuw bovenaan op de agenda plaatste. De exploderende energie- en voedselprijzen maakt de context alleen maar acuter. Als men een gezonde gezinspolitiek wenst te voeren, is het van belang om de ondersteunende instrumenten zoals het groeipakket niet onderuit te halen. Het zijn uiteindelijk de kinderen die onze toekomst en samenleving zullen vormgeven. Daarom moet er nu geïnvesteerd worden, onder andere via het groeipakket. Zo krijgt men een goede basis voor onder andere scholing.

Maike De Rudder bevestigt dat het groeipakket een sterke en belangrijke maatregel is die heel wat kwetsbare gezinnen bijkomende ondersteuning biedt. Daar moet vast en zeker op worden ingezet.

Er is vorig jaar in de evaluatie gevraagd hoe de kwetsbare gezinnen nog beter ondersteund kunnen worden. Maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de situatie vandaag helemaal anders is. Daarom zal de minister dit meenemen tijdens de begrotingsgesprekken. De spreker pleit er dan ook voor om er in het licht van de begrotingsbesprekingen verder mee aan de slag te gaan.

Koen Daniëls begrijpt waarom Groen en Vooruit vandaag het voorstel van resolutie op tafel leggen, maar er zijn ook heel wat bijkomende vragen naar de Federale Regering. En daar wordt ook gezegd dat dit bekeken zal worden in het kader van de begrotingsbesprekingen. Dat is een eerlijk en correct antwoord.

Daarnaast wordt de index niet op een moment bekeken, maar over een lange periode. Tot slot is het goed dat het goedgekeurde voorstel van resolutie van 11 juni 2021 over het gevolg dat gegeven wordt aan de evaluatie van het groeipakket verder wordt opgenomen.

Er wordt dus niet de facto 'neen' op gezegd, maar het moet in de begrotingsbesprekingen meegenomen worden. Dit voorstel van resolutie gaat veel verder.

Ann De Martelaar zegt dat men met dit voorstel van resolutie de besparing wil terugdraaien. Ze had verwacht dat de meerderheid al concrete initiatieven zou genomen hebben in het kader van het voorstel van resolutie van 11 juni 2021. Het mee steunen van dit voorstel van resolutie is een eerste stap in het uitvoeren daarvan. Het gaat hier ook om aanbevelingen. Dit goedkeuren zou een duidelijk signaal zijn vanuit het Vlaams Parlement dat alle partijen achter de gezinnen staan.

Hannes Anaf vult aan door te zeggen dat het voorstel van resolutie van 11 juni 2021 tot nu dode letter is gebleven. In de Vlaamse Brede Heroverweging zijn heel wat scenario's geschetst waaronder eenmalig geen indexering door te voeren om de rest van dat bedrag in extra sociale toeslagen te investeren. Ook Vooruit legde ooit een voorstel van resolutie neer om binnen de begroting te kijken hoe het groeipakket nog meer kan ingezet worden voor kinderen die er echt nood aan hebben. Er werd toen enkel gekozen voor een besparing zonder extra inzet op sociale toeslagen.

Over het feit dat de inflatie voor 2020 en 2021 samen 2,6 procent was, suggereerde minister Wouter Beke op 3 maart 2022 in de plenaire vergadering dat er meer gegeven is dan de inflatie. Maar wanneer dat in detail bekeken wordt, is te zien dat de spilindex in 2020 en 2021 drie maal overschreden werd, namelijk in februari 2020, in augustus 2021 en in december 2021, telkens met 2 procent. Een

jaarlijkse index van 2 procent komt dan tekort ten opzichte van de reële situatie. Het voorstel van resolutie over het koppelen van de bedragen en inkomensgrenzen van de toeslagen in het groeipakket aan de afgevlakte gezondheidsindex dat binnenkort behandeld zal worden, biedt hier wel een antwoord op.

Vooruit heeft dit thema van meet af aan aangekaart. Het gaat hier ook niet om een bijkomende vraag. Het is eerder een logische vraag om op een moment waarop de inflatie stijgt een besparingsinspanning die losstaat van de realiteit terug te draaien.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt met 5 stemmen voor bij 6 stemmen tegen verworpen.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Freya VAN DEN BOSSCHE,
verslaggever